

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

ПРОГРАМА
дисципліни

**“ЦИВІЛЬНЕ ТА КОМЕРЦІЙНЕ
ПРАВО ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН”**

(для всіх рівнів)

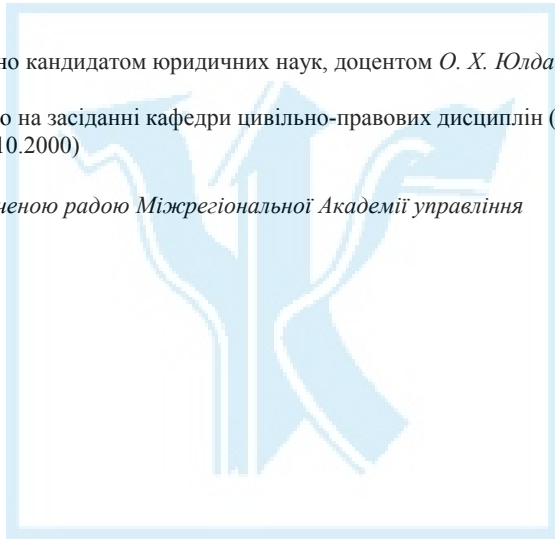
МАУП

Київ 2001

Підготовлено кандидатом юридичних наук, доцентом *О. Х. Юлдашевим*

Затверджено на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін (Протокол № 2 від 11.10.2000)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

МАУП

Юлдашев О. Х. Програма дисципліни “Цивільне та комерційне право зарубіжних країн” (для всіх рівнів). — К.: МАУП, 2001. — 16 с.

Методична розробка містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Цивільне та комерційне право зарубіжних країн”, контрольні питання, теми рефератів (контрольних робіт), а також список рекомендованої літератури.

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2001

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Необхідність вивчення курсу “Цивільне та комерційне право зарубіжних країн” зумовлена розвитком зовнішньоекономічних зв’язків, інтеграцією України в європейський та світовий правовий простір. З огляду на це програма передбачає вивчення цивільного та комерційного права Франції, Німеччини, Англії, США та Швейцарії, що необхідно для одержання уявлень щодо основних світових тенденцій у врегулюванні відповідних відносин. Зокрема, тенденції уніфікації відповідних норм і локалізацій правового регулювання стосовно передачі все більшого обсягу рішень на розсуд сторін зобов’язання.

Завдання дисципліни “Цивільне та комерційне право зарубіжних країн” — сприяти підвищенню якості підготовки фахівців з наближенням до європейських стандартів юридичної освіти.

Курс поділено на загальну і особливу частини. В межах першої частини розглядаються такі теми: вступ до курсу, цивільне та комерційне (торговельне) право зарубіжних країн як галузі приватного права, основні принципи і тенденції їх розвитку, загальна характеристика джерел цивільного та комерційного права зарубіжних країн, суб’єкти та основні інститути цивільного та комерційного права. В особливій частині розглядаються основні договори цивільного та комерційного права, а також інші зобов’язання та інститути.

Курс розраховано на кваліфікаційний рівень бакалавр спеціальності “Правознавство”. Водночас на базі цієї програми можуть бути сформовані робочі програми для рівнів молодший спеціаліст і спеціаліст.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
вивчення дисципліни
“ЦИВІЛЬНЕ ТА КОМЕРЦІЙНЕ ПРАВО
ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН”

№ п/п	Назва розділу і теми
1	2
	Загальна частина
	I. Загальні положення
1	Вступ до курсу
2	Цивільне та комерційне (торговельне) право зарубіжних країн як галузі приватного права
3	Основні принципи і тенденції розвитку цивільного та комерційного права
	II. Джерела цивільного та комерційного права
4	Загальна характеристика джерел
5	Джерела цивільного та комерційного права Франції
6	Джерела цивільного та комерційного права Німеччини
7	Джерела цивільного та комерційного права Англії
8	Джерела цивільного та комерційного права США
9	Джерела цивільного та комерційного права Швейцарії
	III. Суб'єкти цивільного та комерційного права. Представництво
10	Фізичні особи
11	Юридичні особи та їх види. Порядок створення юридичних осіб, їх правоздатність
12	Представництво
13	Комерсанти і торговельні угоди
14	Торговельні товариства
	IV. Основні інститути цивільного та комерційного права
15	Позовна давність
16	Речове право
17	Володіння
18	Зобов'язальне право
	Особлива частина
	V. Основні договори цивільного та комерційного права
19	Договір купівлі-продажу
20	Договір майнового найму. Договір лізингу
21	Договір підряду
22	Договір про кооперацію. Договір про консорціум
23	Договір доручення і комісії. Агентські договори у праві Англії і США
24	Договір про виключний продаж товарів. Договір франшизи.
	Договір факторингу

1	2
25	Договір схову
26	Договір страхування
27	Розрахунково-кредитні правовідносини <i>VI. Інші зобов'язання та інститути</i>
28	Деліктні зобов'язання
29	Авторське право
30	Право промислової власності
31	Сімейне право
32	Спадкове право

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
до вивчення дисципліни
“ЦИВІЛЬНЕ ТА КОМЕРЦІЙНЕ ПРАВО
ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН”

Загальна частина

Розділ 1. Загальні положення

Тема 1. Вступ до курсу

Обґрунтування необхідності і доцільності вивчення курсу. Коротка характеристика законодавства України про зовнішньоекономічну діяльність. Основні вимоги до юридичної служби, що бере участь у здійсненні зовнішньоекономічної діяльності (у юридичному оформленні цивільно-правових відносин і захисті прав та інтересів сторін).

Тема 2. Цивільне та комерційне (торговельне) право зарубіжних країн як галузі приватного права

Розмежування приватного і публічного права. Римська школа приватного права. Заперечення приватного права у соціалістичний період. Комерційне (торговельне) право в європейських країнах і в США.

Тема 3. Основні принципи і тенденції розвитку цивільного та комерційного права

Принципи рівності громадян перед законом. Принцип недоторканості приватної власності. Принцип свободи договору. Принцип субсидіарності. Принцип інтеграції, уніфікації цивільного та комерційного права зарубіжних країн.

Розділ II. Джерела цивільного та комерційного права

Тема 4. Загальна характеристика джерел

Складові цивільного та комерційного права. Закони, адміністративні акти, судова практика і звичаї. Відмінності джерел цивільного права в країнах континентальної Європи від джерел цього права в США та Англії. Акти міжнародних організацій Європейського Союзу, таких як Світова організація торгівлі (ГАТТ-СОТ), Міжнародний валютний фонд (МВФ), Комісія ООН з питань права міжнародної торгівлі (ЮНСИТРАЛ), Міжнародна торговельна палата (МТП), Європейська економічна комісія ООН, Конфедерація ООН з торгівлі і розвитку (ЮНКТАД).

Тема 5. Джерела цивільного та комерційного права Франції

Французький цивільний кодекс (ФЦК). Роль звичаїв. Ордонанси Кольбера. Ордонанс про цивільне судочинство. Поширення ФЦК в європейських країнах, у Північній і Латинській Америці. Вплив ФЦК на законодавство Азії та Африки.

Тема 6. Джерела цивільного та комерційного права Німеччини

Германське цивільне уложення 1900 р. Германське торговельне уложення 1900 р. Судова практика Німеччини з цивільних і комерційних справ. Звичаєве право Німеччини.

Тема 7. Джерела цивільного та комерційного права Англії

Прецедентне право. Загальне право. Право справедливості. Закони про векселі (1882 р.), про продаж товарів (1893 і 1980 року), про власність (1925 р.).

Тема 8. Джерела цивільного та комерційного права США

Джерела цивільного та комерційного права США. Метод судового прецеденту. Запозичене загальне право. Цивільні кодекси штатів. Єдиноподібний торговельний кодекс США. Єдиноподібні закони про товариства, про бухгалтерські документи тощо.

Тема 9. Джерела цивільного та комерційного права Швейцарії

Цивільний кодекс Швейцарії 1886 р. Судовий прецедент. Швейцарський обов'язковий закон 1911 р.

Розділ III. Суб'єкти цивільного та комерційного права. Представництво

Тема 10. Фізичні особи

Правоздатність фізичних осіб. Дієздатність фізичних осіб.

Тема 11. Юридичні особи та їх види. Порядок створення юридичних осіб, їх правоздатність

Поняття юридичної особи. Ознаки юридичної особи. Види юридичних осіб. Порядок створення юридичних осіб. Правоздатність юридичних осіб.

Тема 12. Представництво

Поняття представництва. Торговельне представництво та посередництво. Представництво, що здійснюється службовцями торговельного підприємства. Представництво, що здійснюється торговельними агентами. Представництво у праві Англії та США.

Тема 13. Комерсанти і торговельні угоди

Поняття комерсанта і торговельної угоди. Підприємство. Торговельна реєстрація та торговельні книги. Фірмове найменування.

Тема 14. Торговельні товариства

Поняття та види товариств. Повне товариство. Командитне товариство.

Акціонерне товариство. Товариство з обмеженою відповідальністю. Правовий статус державно-капіталістичних підприємств. Монополістична діяльність та її правове регулювання.

Розділ IV. Основні інститути цивільного та комерційного права

Тема 15. Позовна давність

Поняття позовної давності і господарське значення її застосування. Основні умови застосування позовної давності. Строки позовної давності. Призупинення та переривання строків давності.

Тема 16. Речове право

Поняття та види речових прав. Цінні папери та обігові документи. Поняття та зміст права власності. Найважливіші особливості регулювання права власності. Підстави набуття права власності. Довірча власність у цивільному праві Англії та США.

Тема 17. Володіння

Поняття володіння та його юридичний аспект. Захист володіння.

Тема 18. Zobов'язальне право

Поняття zobов'язання та його види. Поняття договору. Види договорів. Порядок укладання договору. Умови дійсності договору. Виконання zobов'язань. Наслідки невиконання zobов'язань. Groшові zobов'язання.

Множинність осіб у zobов'язанні. Засоби забезпечення виконання zobов'язань. Відступлення вимоги і переведення боргу. Припинення zobов'язань.

Особлива частина

Розділ V. Основні договори цивільного та комерційного права

Тема 19. Договір купівлі-продажу

Поняття договору купівлі-продажу і джерела його регулювання. Укладання договору. Істотні умови договору. Обов'язки продавця. Обов'язки покупця. Особливості договору у міжнародній торгівлі. Засоби правового захисту сторін договору в разі його порушення.

Тема 20. Договір майнового найму. Договір лізингу

Поняття договору майнового найму. Права та обов'язки сторін. Припинення договору. Лізинг — особливий вид договору майнового найму.

Тема 21. Договір підряду

Поняття договору підряду та сфера його господарського застосування.

Права та обов'язки сторін. Відповідальність сторін за договором. Припинення договору.

Тема 22. Договір про кооперацію. Договір про консорціум

Договір про кооперацію. Договір про консорціум.

Тема 23. Договір доручення і комісії. Агентські договори у праві Англії і США

Договір доручення. Договір комісії. Агентські договори у праві Англії та США.

**Тема 24. Договір про виключний продаж товарів.
Договір франшизи. Договір факторингу**

Виникнення та правова природа договорів. Договір про виключний продаж товарів. Договір франшизи. Договір факторингу.

Тема 25. Договір схову

Поняття договору схову та сфера його господарського застосування. Права і обов'язки сторін. Зберігання на торговельних складах.

Тема 26. Договір страхування

Поняття і види страхування. Джерела правового регулювання страхування. Елементи страхових правовідносин. Страховий інтерес. Страховий ризик. Страхова премія. Характеристика договору страхування. Права і обов'язки сторін. Принцип суброгації.

Тема 27. Розрахунково-кредитні правовідносини

Договір позики і займу. Вексель. Чек. Банківська угода.

Розділ VI. Інші зобов'язання та інститути

Тема 28. Деліктні зобов'язання

Поняття зобов'язань, що виникають унаслідок заподіяння шкоди. Джерела правового регулювання. Умови виникнення. Зобов'язання, що виникають унаслідок заподіяння шкоди, за правом окремих країн.

Тема 29. Авторське право

Загальна характеристика та джерела авторського права. Об'єкти авторського права. Суб'єкти авторського права. Суб'єктивні авторські права.

Тема 30. Право промислової власності

Поняття права промислової власності. Охорона винаходів. Охорона ноу-хау. Охорона промислових зразків. Охорона знаків для товарів і послуг. Охорона позначок походження товарів. Ліцензійний договір та договір передачі ноу-хау. Захист від недобросовісної конкуренції.

Тема 31. Сімейне право

Загальна характеристика сімейного права. Шлюб: поняття, порядок і умови взяття. Правовідносини подружжя. Правовідносини батьків і дітей. Припинення шлюбу. Опіка.

Тема 32. Спадкове право

Загальна характеристика і джерела спадкового права. Спадкування за заповітом. Спадкування за законом. Перехід спадкового майна та відповідальності за борги спадкодавця.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Характеристика законодавства України про зовнішньоекономічну діяльність.
2. Основні вимоги до юридичної служби, що бере участь у здійсненні зовнішньоекономічної діяльності (у юридичному оформленні цивільно-правових відносин і захисті прав та інтересів сторін).
3. Розмежування приватного і публічного права.
4. Римська школа приватного права.
5. Заперечення приватного права у соціалістичний період.
6. Комерційне (торговельне) право в європейських країнах і в США.
7. Принципи рівності громадян перед законом.
8. Принцип недоторканості приватної власності.
9. Принцип свободи договору.
10. Принцип субсидіарності.
11. Принцип інтеграції, уніфікації цивільного та комерційного права зарубіжних країн.
12. Складові цивільного та комерційного права.
13. Закони, адміністративні акти, судова практика і звичаї.
14. Відмінності джерел цивільного права у країнах континентальної Європи від джерел цього права в США та Англії.
15. Акти міжнародних організацій Європейського Союзу, таких як Світова організація торгівлі (ГАТТ-СОТ), Міжнародний валютний фонд (МВФ), Комісія ООН з питань права міжнародної торгівлі (ЮНСИТРАЛ), Міжнародна торговельна палата (МТП), Європейська економічна комісія ООН, Конфедерація ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД).
16. Французький цивільний кодекс.
17. Роль звичаїв у цивільному та комерційному праві Франції.
18. Ордонанси Кольбера.
19. Французький ордонанс про цивільне судочинство.
20. Поширення французького цивільного кодексу в європейських країнах, у Північній і Латинській Америці.
21. Вплив французького цивільного кодексу на законодавства Азії та Африки.
22. Германське цивільне уложення 1900 р.
23. Германське торговельне уложення 1900 р.

24. Судова практика Німеччини з цивільних і комерційних справ. Звичаєве право Німеччини.
25. Прецедентне право Англії.
26. Загальне право Англії.
27. Право справедливості.
28. Закони Англії про векселі (1882 р.), про продаж товарів (1893 і 1980 року), про власність (1925 р.).
29. Джерела цивільного та комерційного права США.
30. Метод судового прецеденту в США.
31. Запозичене загальне право США.
32. Цивільні кодекси штатів у США.
33. Єдиноподібний торговельний кодекс США.
34. Єдиноподібні закони США про товариства, про бухгалтерські документи тощо.
35. Цивільний кодекс Швейцарії 1886 р.
36. Судовий прецедент у Швейцарії.
37. Швейцарський обов'язковий закон 1911 р.
38. Правоздатність фізичних осіб.
39. Дієздатність фізичних осіб.
40. Поняття юридичної особи. Ознаки юридичної особи.
41. Види юридичних осіб.
42. Порядок створення юридичних осіб.
43. Правоздатність юридичних осіб.
44. Поняття представництва.
45. Торговельне представництво та посередництво.
46. Представництво, що здійснюється службовцями торговельного підприємства.
47. Представництво, що здійснюється торговельними агентами.
48. Представництво у праві Англії та США.
49. Поняття комерсанта і торговельної угоди.
50. Підприємство та його захист за законодавством зарубіжних країн.
51. Торгівельна реєстрація та торговельні книги.
52. Фірмове найменування та його захист за законодавством зарубіжних країн.
53. Поняття та види товариств.
54. Повне товариство.
55. Командитне товариство.
56. Акціонерне товариство.
57. Товариство з обмеженою відповідальністю.
58. Правовий статус державно-капіталістичних підприємств.
59. Монополістична діяльність та її правове регулювання.
60. Поняття позовної давності та господарське значення її застосування.

61. Основні умови застосування позовної давності.
62. Строки позовної давності. Призупинення та переривання строків давності.
63. Поняття та види речових прав.
64. Цінні папери та обігові документи.
65. Поняття та зміст права власності за законодавством зарубіжних країн.
66. Найважливіші особливості регулювання права власності.
67. Підстави набуття права власності за законодавством зарубіжних країн.
68. Довірча власність у цивільному праві Англії та США.
69. Поняття володіння та його юридичний аспект.
70. Захист володіння за законодавством зарубіжних країн.
71. Поняття зобов'язання та його види за законодавством зарубіжних країн.
72. Поняття договору. Види договорів за законодавством зарубіжних країн.
73. Порядок укладання договору за законодавством зарубіжних країн.
74. Умови дійсності договору за законодавством зарубіжних країн.
75. Виконання зобов'язань за законодавством зарубіжних країн
76. Наслідки невиконання зобов'язань за законодавством зарубіжних країн.
77. Грошові зобов'язання за законодавством зарубіжних країн.
78. Множинність осіб у зобов'язанні.
79. Засоби забезпечення виконання зобов'язань.
80. Відступлення вимоги і переведення боргу за законодавством зарубіжних країн.
81. Припинення зобов'язань за законодавством зарубіжних країн.
82. Поняття договору купівлі-продажу і джерела його регулювання.
83. Укладання договору. Істотні умови договору.
84. Обов'язки продавця за законодавством зарубіжних країн.
85. Обов'язки покупця за законодавством зарубіжних країн.
86. Особливості договору у міжнародній торгівлі.
87. Засоби правового захисту сторін договору в разі його порушення.
88. Поняття договору майнового найму.
89. Права і обов'язки сторін за договором майнового найму.
90. Припинення договору майнового найму.
91. Лізинг — особливий вид договору майнового найму.
92. Поняття договору підряду та сфера його господарського застосування.
93. Права і обов'язки сторін за договором підряду.

94. Відповідальність сторін за договором підряду. Припинення договору підряду.
95. Договір про кооперацію.
96. Договір про консорціум.
97. Договір доручення.
98. Договір комісії.
99. Агентські договори у праві Англії та США.
100. Виникнення та правова природа договорів.
101. Договір про виключний продаж товарів.
102. Договір франшизи.
103. Договір факторингу.
104. Поняття договору схову та сфера його господарського застосування за законодавством зарубіжних країн.
105. Зберігання на торговельних складах.
106. Поняття і види страхування. Джерела правового регулювання страхування.
107. Елементи страхових правовідносин. Страховий інтерес. Страховий ризик. Страхова премія.
108. Характеристики договору страхування.
109. Права і обов'язки сторін за договором страхування. Принцип суброгації.
110. Договір позики і займу.
111. Вексель.
112. Чек.
113. Банківська угода.
114. Поняття зобов'язань, що виникають унаслідок заподіяння шкоди.
115. Зобов'язання, що виникають унаслідок заподіяння шкоди, за правом окремих країн.
116. Загальна характеристика та джерела деліктних відносин.
117. Об'єкти авторського права.
118. Суб'єкти авторського права.
119. Суб'єктивні авторські права.
120. Поняття права промислової власності.
121. Охорона винаходів.
122. Охорона ноу-хау.
123. Охорона промислових зразків.
124. Охорона знаків для товарів і послуг.
125. Охорона позначок походження товарів.
126. Ліцензійний договір та договір передачі ноу-хау.
127. Захист від недобросовісної конкуренції.
128. Загальна характеристика сімейного права.
129. Шлюб: поняття, порядок і умови взяття.
130. Правовідносини подружжя.

131. Правовідносини батьків і дітей.
132. Припинення шлюбу.
133. Опіка.
134. Загальна характеристика і джерела спадкового права.
135. Спадкування за заповітом.
136. Спадкування за законом.
137. Перехід спадкового майна та відповідальності за борги спадкодавця.

ТЕМИ РЕФЕРАТИВ (КОНТРОЛЬНИХ РОБИТ)

1. Цивільне та комерційне (торговельне) право зарубіжних країн як галузі приватного права.
2. Основні принципи і тенденції розвитку цивільного та комерційного права.
3. Загальна характеристика джерел цивільного та комерційного права.
4. Джерела цивільного та комерційного права Франції.
5. Джерела цивільного та комерційного права Німеччини.
6. Джерела цивільного та комерційного права Англії.
7. Джерела цивільного та комерційного права США.
8. Джерела цивільного та комерційного права Швейцарії.
9. Фізичні особи.
10. Юридичні особи та їх види. Порядок створення юридичних осіб, їх правоздатність.
11. Представництво.
12. Комерсанти і торговельні угоди.
13. Торговельні товариства.
14. Позовна давність.
15. Речове право.
16. Володіння.
17. Зобов'язальне право.
18. Договір купівлі-продажу.
19. Договір майнового найму. Договір лізингу.
20. Договір підряду.
21. Договір про консорціум. Договір про кооперацію.
22. Договір доручення і комісії. Агентський договір у праві Англії та США.
23. Договір про виключний продаж товарів. Договір франшизи. Договір факторингу.
24. Договір схову.
25. Договір страхування.
26. Розрахунково-кредитні правовідносини.

27. Деліктні зобов'язання.
28. Авторське право.
29. Право промислової власності.
30. Сімейне право.
31. Спадкове право.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативна

1. *Венская конвенция о купле-продаже* — Конвенция ООН о международной купле-продаже товаров 1980 г.
2. *Германское гражданское уложение.*
3. *Германский конкурсный устав.*
4. *Единообразный торговый кодекс США.*
5. *Французский гражданский кодекс.*
6. *Французский торговый кодекс.*
7. *Швейцарский обязательный закон.*
8. *Швейцарский гражданский кодекс.*

Основна

1. *Винокурова Л.* Визначення застереження про третейське судочинство в угодах // *Право України.* — 2000. — № 11. — С. 46.
2. *Господарські товариства і виробничі кооперативи: Правове становище.* — К.: Знання, 1998.
3. *Гражданское и торговое право капиталистических государств /* Под ред. Е. А. Васильева. — М.: Междунар. отношения, 1993.
4. *Корпоративное право (Право хозяйственных товариществ и обществ).* — М.: Норма-Инфра-М, 1999.
5. *Мамутов В. К., Чувпило О. О.* Господарче право зарубіжних країн: Підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закладів. — К.: Ділова Україна, 1996.
6. *Правові основи підприємницької діяльності /* За ред. В. І. Шакуна, П. В. Мельника, В. М. Поповича. — К.: Правові джерела, 1997.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Цивільне та комерційне право зарубіжних країн”	4
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Цивільне та комерційне право зарубіжних країн”	5
Контрольні питання	10
Теми рефератів (контрольних робіт).....	14
Список рекомендованої літератури.....	15

Відповідальний за випуск
Редактор
Комп’ютерна верстка

Н. В. Медведєва
Л. С. Тоболіч
Т. Г. Замура

МАУП

Зам. № ВКЦ-671

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП